

Rendalen kommune

Saksbehandler, innvalgstelefon

Marie-Louise Olsen, 61 26 60 76

Att.Øyvind Fredriksson

Hårrenna naturreservat - dispensasjon - restaurering av eksisterende sikringstiltak i Hårrenna

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 gir Statsforvalteren Rendalen kommune dispensasjon fra verneforskriften for Hårrenna naturreservat § 3 bokstav c og § 5 bokstav a, til å restaurere eksisterende steinforebygging i yttersvingen (ca. 50 meter lang) samt motorisert ferdsel knyttet til tiltaket. Dette begrunnes med at tiltaket ikke vurderes å få noen nevneverdig betydning for naturtyper eller arter i naturreservatet og vurderes som en nødvendighet av sikkerhetshensyn. Dispensasjonen gis på visse vilkår.

Søknad

Vi viser til diverse e-poster sendt fra Rendalen kommune til Statsforvalteren i perioden 27.10-13.11. 2023, hvor kommunen beskriver behov for å opprette skader i eksisterende erosjonssikring etter flommen Hans (august 2023) i vassdrag Hårrenna, som ligger delvis innenfor Hårrenna naturreservat.

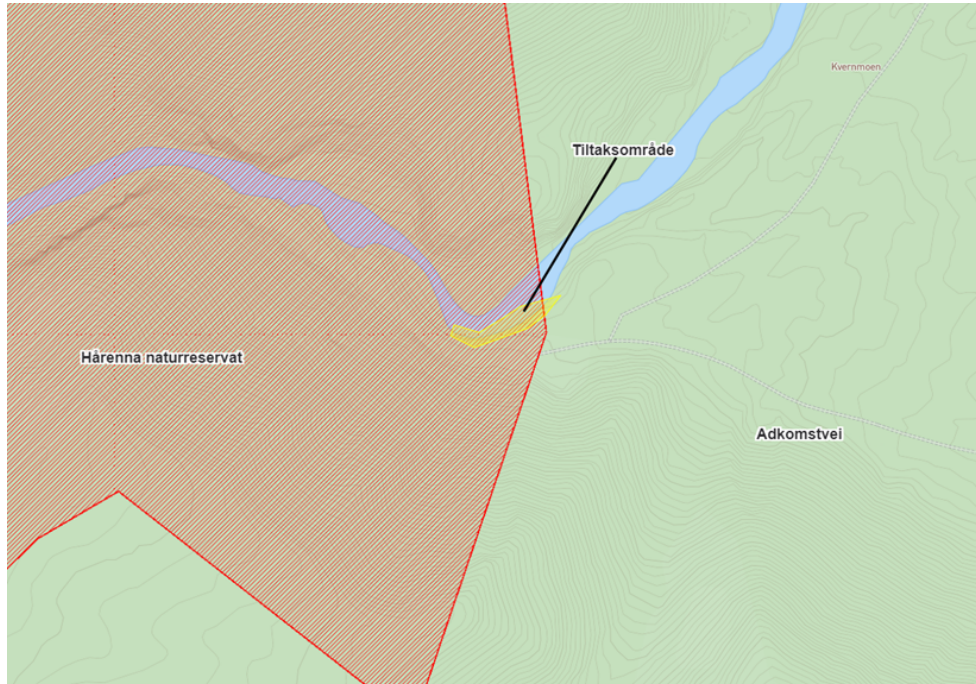
Formålet med omsøkte tiltak er å sikre elvesiden i svingen mot erosjon og sikre at elva ikke renner ut av sitt far og utgjør flomfare for bebyggelse og fylkesvei nedenfor. Det opplyses at det er snakk om istandsetting av steinforbygning som ble etablert i 2013 og som er der i dag.

Det er særlig i denne krappe svingen innenfor reservatet det er stor erosjonsfare og det er på den lokaliteten man bygde opp forbygningen i 2013.

NVE var tiltakshaver på aktuelle lokalitet i forbindelse med flommen i 2013 og har også vært involvert i nåværende planlegging av tiltak etter Hans. Enkelte stein i den eksisterende forbygningen er flyttet på av vannmassene og må repareres for å unngå ytterligere skader.

Det opplyses at det ikke trengs tiltak i elvebunnen. Tiltaket ønskes gjennomført med gravemaskin.

Tiltaket ønsket gjennomført vinter 2023/2024, når elva er på lavest mulig vannstand før vårflom 2024.

Eksisterende erosjonssikring/steinforebygging finns innenfor den gule polygonen.

Lovgrunnlag

Hårrenna naturreservat ble først opprettet ved kongelig resolusjon av 9. juli 1993 og deretter utvidet i 20. desember 2020. Formålet med vernet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av stedvis rik bar- og løvskog og bekkekløftmiljø med kalkinnslag. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til bekkekløfter og rike naturtyper. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

I verneforskriften for Hårrenna naturreservat § 3 bokstav c heter det at det ikke må iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, uttak, oppfylling eller lagring av masse er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende. Jf. verneforskriftens § 5 bokstav a så er motorferdsel til lands og til vanns forbudt.

Det finnes ikke spesifiserte unntaks- eller dispensasjonshjemler i verneforskriften som det omsøkte tiltaket kan vurderes etter, og søknaden må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 8, jf. naturmangfoldloven § 48. Denne hjemmelen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Bestemmelsen åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

I tillegg må søknaden vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. naturmangfoldloven § 7 om prinsipper ved offentlig beslutningstaking, og vise hvordan disse er vektlagt.

Statsforvalterens vurdering

I naturmangfoldloven § 8 heter det blant annet at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Vi

mener å ha tilstrekkelig kunnskap i forbindelse med verneplanarbeidet fra 2017, som medførte at Hårrenna naturreservat ble utvidet i 2020. Gjennom denne forholdsvis nye verneplanprosessen, samt nylige registreringer av lav og sopp i reservatet, gjør at vi vurderer kunnskapsgrunnlaget om arter og naturtyper i området som godt, jf. kravet i naturmangfoldloven § 8, og at føre-var prinsippet ikke tas i bruk, jf. naturmangfoldloven § 9.

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I saker som denne, hvor naturmangfoldet er berørt, er det ikke tilstrekkelig å vurdere skadevirkningene isolert og kun ut fra et nåtidsperspektiv. Den samlede belastning på økosystemet som helhet må i nåtid og fremtid tillegges vekt, blant annet for å forhindre en gradvis forvitring av leveområder, hvor tiltakene finner sted «bit-for-bit», med risiko for at den samlede belastning blir så stor, at det kan få vesentlige negative konsekvenser for arter og naturtypers bevaringsstatus. Statsforvalteren ser det som viktig at en i størst mulige grad unngår aktiviteter i naturreservatet som kan virke forstyrrende på dyrelivet eller føre skader på plante- og dyreliv. Det er få andre dispensasjonssaker som er innvilget i Hårrenna naturreservat og vi kan ikke se at denne saken sammen med de øvrige dispensasjoner som er gitt i det omsøkte området samlet sett vil føre til at belastningen vil bli for stor.

Ifølge *Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014)* fra Miljødirektoratet kan forvaltningsmyndigheten gi dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48, andre alternativ dersom et omsøkt tiltak er nødvendig av sikkerhetshensyn. I rundskrivet heter det videre: «*Vilkåret er at det foreligger et sikkerhetshensyn. I tillegg er det et vilkår at tiltaket er nødvendig. Med sikkerhetshensyn siktes det blant annet til sikkerhet for liv og helse, smittsomme sykdommer fra dyr og sikkerhet mot omfattende og direkte skade på eiendom. I nødvendighetskriteriet ligger det at sikkerhetshensynene må være av kvalifisert art, og at det ikke er praktisk mulig å ivareta dem ved tiltak utenfor verneområdet eller ved tillatte eller mindre inngripende tiltak innenfor verneområdet*». Statsforvalteren vurderer bakgrunnen for den omsøkte restaurering av steinforebygging å være sikkerhet for håndtering av videre erosjon og kommende flomhendelser nedstrøms i elveløpet. I dette tilfellet finner Statsforvalteren at det både foreligger et sikkerhetshensyn for bygninger og infrastruktur, og at tiltaket er nødvendig siden det ikke er praktisk mulig å ivareta sikkerheten, uten å sikre aktuelle steinforebygging i svingen innenfor reservatgrensen der erosjonspresset er stort.

Vi vurderer at omsøkte restaurering med tilknyttet motorferdsel ikke vil føre til en uheldig merbelastning for dyre- og fuglelivet og vil ligge innenfor rammen av hva området tåler av belastning, jf. naturmangfoldloven § 10 om «økosystemtilnærming og samlet belastning». Når det gjelder prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, vil det stilles vilkår om at tiltakshaver sikre at gravemaskina ikke lekker drivstoffer og ikke etterlater varige spor i bakken. Vi vil i samsvar med naturmangfoldloven § 12 om «miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder» sette vilkår om periode for gjennomføring.

Det tillegges vekt at det ikke er tale om oppgradering, men alene restaurering etter flomhendelse. Tiltaket medfører med dette ikke endret bruk og det foreligger liten fare for irreversible skader på naturmangfoldet, så lenge vilkårene overholdes. Skånsom restaurering herunder tilbakeføring av sprengsteiner som har rast ut i elva fra eksisterende steinforebygging anses på nærmere angitte vilkår i liten grad komme i konflikt med verneverdiene og hovedformålet med opprettelsen av naturreservat, jf. Naturmangfoldlovens § 48.

Denne saken betraktes som et særtilfelle siden det allerede finns en steinforebygging som blant annet er begrunnet med sikkerhet mot omfattende og direkte skade på eiendom, saken forventes ikke å skape negativ presedens for andre saker.

Vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 første ledd andre alternativ, gir Statsforvalteren i Innlandet Rendalen kommune dispensasjon fra verneforskriften for Hårrenna naturreservat § 3 bokstav c og § 5 bokstav a, til restaurering av eksisterende steinforebygging. Dette begrunnes med at tiltaket ikke vurderes å få noen nevneverdig betydning for naturtyper eller arter i naturreservatet og vurderes som en nødvendighet av sikkerhetshensyn for å hindre omfattende og direkte skade på eiendom.

Dispensasjonen er gitt på følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder vintersesongen 2023-2024.
- Dispensasjonen gjelder kun for restaurering av eksisterende steinforebygging som er mellom 40-50 meter lang i svingen vist på kart side 2.
- Det må ikke tilføres nye steiner eller nye masser, bare det som har rast ut av steinforebygging tilbakeføres.
- Motorisert ferdsel i reservatet knyttet til tiltaket er tillatt for gravemaskina. Kjøringa skal skje så skånsomt som mulig og det må ikke forekomme spor i bakken etter tiltaket er ferdigstilt.
- Dispensasjonen skal medbringes under arbeidet.
- Tiltakshaver (Rendalen kommune) skal gi melding til Statsforvalteren så snart prosjektet er ferdigstilt.

Søkeren må selv avklare behovet for tillatelse etter annet lovverk, og grunneieres tillatelse, før tiltaket kan utføres.

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Statsforvalteren i Innlandet.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Marie-Louise Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

INNLANDET FYLKESKOMMUNE
ADMINISTRASJON

Postboks 4404
Bedriftsenteret

2325 HAMAR